

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional descriptive study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดโรงพยาบาลราชวิถี ทำหน้าที่ เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยก่อนผ่าตัดขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด (Scrub nurse) และวิสัญญีพยาบาล (Anesthesia) มีหน้าที่ให้ยาระงับความรู้สึก ดูแลเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจและให้สารน้ำกับผู้ป่วย

ประชากรตัวอย่าง (Population to be studied) คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดโรงพยาบาลราชวิถี ในระหว่างที่ทำการศึกษาและ ทำงานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปีมิใช่พยาบาลห้องผ่าตัดที่ลาพักยาว เช่น ลาตั้งครรภ์ ลาติดตามสามี ลาศึกษาต่อ

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ พยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนด คือ เป็นพยาบาลซึ่งปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดปฏิบัติงานในช่วงเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์- มีนาคม 2549 โดยเก็บข้อมูลทุกคน

การคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample Size) สูตรที่ใช้คำนวณขนาดของตัวอย่าง คือ

โดยใช้สูตร Yamane
$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสถิติจำนวนพยาบาลในห้องผ่าตัดโรงพยาบาลราชวิถี = 128 คน

แทนค่า
$$n = \frac{128}{1+(128).05^2}$$

ขนาดของตัวอย่าง = 97 ราย

เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงเพิ่มขนาดอีก 20% เป็น $97+20\%*128 = 117$ คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมี 128 คน ดังนั้นจึงเก็บข้อมูลทุกราย มีผู้ไม่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 4 ราย เป็นพยาบาลลาคลอด 1 ราย ไปต่างประเทศ 1 ราย พักผ่อน 2 ราย ดังนั้นจึงเหลือกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เป็นคำถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา โรคทางกาย โรคทางจิต ภาวะสุขภาพ ประวัติการใช้สารเสพติด ภาวะครอบครัว

ข้อมูลด้านการทำงาน ประกอบด้วย ลักษณะงาน ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ชั่วโมงการทำงาน ความพอใจในงาน จำนวนทั้งหมด 18 ข้อ

2. แบบสอบถามปัจจัยทางจิตสังคม ใช้แบบสอบถามของ พิมพกา สุขกุล (4) ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 80 ข้อ เป็น Self-rating scales 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1) ลักษณะงาน จำนวน 24 ข้อ

ข้อความทางบวกได้แก่คำถามข้อ 1, 2, 3, 4, 10, 11, 13, 14, 15

ข้อความทางลบได้แก่คำถามข้อ 5, 6, 7, 8, 9, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24,

2) สภาพแวดล้อมในการทำงาน จำนวน 22 ข้อ

ข้อความทางบวกได้แก่คำถามข้อ 1, 2, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22

ข้อความทางลบได้แก่คำถามข้อ 3, 4, 7, 9, 17, 19,

3) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน จำนวน 14 ข้อ

ข้อความทางบวกได้แก่คำถามข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12,

ข้อความทางลบได้แก่คำถามข้อ 9, 10, 11, 13, 14,

4) การบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน จำนวน 20 ข้อ

ข้อความทางบวกได้แก่คำถามข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16,

17, 18, 19, 20,

มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความเห็น	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
	(คะแนน)	(คะแนน)
ไม่เห็นด้วย	0	4
เห็นด้วยน้อย	1	3
เห็นด้วยปานกลาง	2	2
เห็นด้วยมาก	3	1
เห็นด้วยมากที่สุด	4	0

จากกลุ่มตัวอย่างพยาบาลห้องผ่าตัด จำนวน 124 คน แบ่งคะแนนปัจจัยทางด้านจิตสังคมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

คะแนนความคิดเห็นด้านลักษณะงาน

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 33 - 77 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด / จำนวนชั้นของข้อมูลที่ต้องการแบ่ง
 $76 - 33 / 3 = 14.33$ ปัดให้เป็นจำนวนเต็ม ดังนั้น อัตราภาคชั้น = 15

33 - 47 ความคิดเห็นด้านลักษณะงาน ไม่ดี

48 - 62 ความคิดเห็นด้านลักษณะงาน ปานกลาง

63 - 77 ความคิดเห็นด้านลักษณะงาน ดี

คะแนนความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 26 - 73 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด / จำนวนชั้นของข้อมูลที่ต้องการแบ่ง
 $73 - 26 / 3 = 15.66$ ปัดให้เป็นจำนวนเต็ม ดังนั้น อัตราภาคชั้น = 16

26 - 41 ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม ไม่ดี

42 - 57 ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม ปานกลาง

58 - 73 ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม ดี

คะแนนความคิดเห็นด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 17 - 52 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด / จำนวนชั้นของข้อมูลที่ต้องการแบ่ง
 $52 - 17 / 3 = 11.66$ ปัดให้เป็นจำนวนเต็ม ดังนั้น อัตราภาคชั้น = 12

17 – 28 ความคิดเห็นด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ไม่ดี

29 - 40 ความคิดเห็นด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ปานกลาง

41 – 52 ความคิดเห็นด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ดี

คะแนนความคิดเห็นด้าน การบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 22 - 57 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด / จำนวนชั้นของข้อมูลที่ต้องการ

$56 - 22 / 3 = 11.33$ ปัดให้เป็นจำนวนเต็ม ดังนั้น อัตราภาคชั้น = 12

22 – 33 ความคิดเห็นด้านการบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน ไม่ดี

34 – 45 ความคิดเห็นด้านการบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน ปานกลาง

46 – 57 ความคิดเห็นด้านการบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน ดี

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบ ไปทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลห้องผ่าตัด ประจำสถาบันสุขภาพเด็กมหาวิทยาลัย จำนวน 32 คน โดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า = 0.849

3. แบบทดสอบบุคลิกภาพ ใช้ MPI (The Maudsley Personality Inventory) โดย H. J. Eysenck [9] เป็น self rating scale ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถาม 48 ข้อ ใช้ประเมินบุคลิกภาพ 2 มิติ ซึ่งเป็นอิสระต่อกัน คือ Extraversion-Introversion (แสดงออกและเก็บตัว) และ Neuroticism-Stability (ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์และมีความมั่นคงทางอารมณ์) อย่างละ 24 ข้อ แบบทดสอบทางบุคลิกภาพของ MPI (The Maudsley Personality Inventory) เป็นแบบทดสอบ objective test ที่ใช้วัดลักษณะบุคลิกภาพพื้นฐานทางอารมณ์ และการแสดงออกโดยเป็นแบบทดสอบที่มีความไว (sensitivity) สามารถจำแนกความแตกต่างของบุคลิกภาพได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ แบบทดสอบนี้ยังมีความตรงและความเที่ยงสูง คือ ค่าความตรง (validity) = 0.64-0.78 (Bending อ้างใน จินตนา กมลพันธ์[22] ประจิตต์ ประจักษ์จิตต์[84] ได้หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบ ทดสอบด้วยวิธี Test-Retest กับกลุ่มนักเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 59 นาย ได้ค่าความเที่ยงของ Scale-E เท่ากับ 0.91 และ Scale-N เท่ากับ 0.90 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 scale คือ scale – E และ scale – N ถ้าตอบตรงกับ scale ใด scale หนึ่ง ในแต่ละข้อในช่อง “ใช่ “ หรือ “ไม่ใช่ “ จะได้คะแนนข้อละ 2, 0 คะแนน แต่ถ้าตอบ “?” จะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบในช่อง “?” มากกว่า 10 ข้อ ถือว่าคำตอบในฉบับนั้น ไม่สามารถนำมาประเมินได้

นำคะแนนดังกล่าวมาเทียบกับคะแนนเฉลี่ยเพื่อดูว่ามีบุคลิกภาพแบบใด

การตรวจให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ ข้อคำถามเชิงบวกทุกข้อยกเว้น ข้อ 14, 16, 18, 22, 24, 30, 36 และ 40 ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ใช่	ให้ 2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 1	คะแนน
ไม่ใช่	ให้ 0	คะแนน

ข้อคำถามเชิงลบ ข้อ 14, 16, 18, 22, 24, 30, 36 และ 40 ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ใช่	ให้ 0	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 1	คะแนน
ไม่ใช่	ให้ 2	คะแนน

การประเมินบุคลิกภาพรวมคะแนนในข้อ Scale – E และ Scale – N

Scale – E คือ ข้อ 1,4,5,8,9,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,34,36,38,40,42,44,46,48

Scale – N คือ ข้อ 2,3,6,7,10,11,13,15,17,19,21,23,25,27,29,31,33,35,37,39,41,43,45,47

และหากผู้ตอบตอบในช่อง “ไม่แน่ใจ” มากกว่า 10 ข้อ ถือว่าคำตอบในฉบับนั้น ไม่สามารถนำมาประเมินได้ สำหรับการประเมินบุคลิกภาพ จะเป็นไปตามเครื่องมือของการทดสอบ MPI คือ นำคะแนนที่ได้ดังกล่าวไปเทียบกับคะแนนมาตรฐานของกลุ่มมาตรฐาน ซึ่งมี 4 แบบ ดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและเก็บตัว ScaleE (Extraversion-Introversion)

1.1 บุคลิกภาพชอบเก็บตัว (Introversion) คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนเฉลี่ยใน Scale-E ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มในที่นี่คะแนนเฉลี่ย คือ 25.17

1.2 บุคลิกภาพชอบแสดงตัว (Extraversion) คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale-E มากกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มในที่นี่คะแนนเฉลี่ย คือ 25.17

2. บุคลิกภาพแบบไม่มั่นคงทางอารมณ์ และมั่นคงทางอารมณ์ ScaleN (Neuroticism-Stability)

2.1 บุคลิกภาพแบบอารมณ์อ่อนไหว (Neuroticism) คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale-N มากกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มในที่นี่คะแนนเฉลี่ย คือ 21.93

2.2 บุคลิกภาพที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Stability) คือ บุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale-N ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มในที่นี่คะแนนเฉลี่ย คือ 21.93

5. แบบสอบถามวัดภาวะสุขภาพจิต TMHI-66 นำมาจาก การศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย (ระดับบุคคล) ของ อภิชัย มงคล ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถาม 66 ข้อ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก คือ สภาพจิตใจ ค่าความเชื่อมั่น = 0.86 สมรรถภาพของจิตใจ ค่าความเชื่อมั่น = 0.83 คุณภาพของจิตใจ ค่าความเชื่อมั่น = 0.77 ปัจจัยสนับสนุน ค่าความเชื่อมั่น = 0.80 [10]

เกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ข้อความทางบวก ได้แก่ คำถาม ข้อ 1 - 3, 11 - 25, 32 - 36, 41 - 64 แต่ละข้อให้คะแนน ดังนี้ ไม่เลย = 0 คะแนน, เล็กน้อย = 1 คะแนน, มาก = 2 คะแนน และมากที่สุด = 3 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ข้อความทางลบ ได้แก่ คำถาม ข้อ 4 - 10, 26 - 31, 37 - 39, 65 - 66 แต่ละข้อให้คะแนน ดังนี้ ไม่เลย = 3 คะแนน, เล็กน้อย = 2 คะแนน, มาก = 1 คะแนน และมากที่สุด = 0 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 66 ข้อ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเอง (Self-Rating) เป็น Likert scale การแปลผลคะแนนที่ได้ เป็นดังนี้

คะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 121 คะแนน สุขภาพจิตต่ำกว่าเกณฑ์ของคนทั่วไป

คะแนน 122 - 142 คะแนน สุขภาพจิตเท่ากับเกณฑ์ของคนทั่วไป

คะแนน 143 - 198 คะแนน สุขภาพจิตสูงกว่าเกณฑ์ของคนทั่วไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัว จากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อเสนอเรื่องขออนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชวิถี และหัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดโรงพยาบาลราชวิถี และหัวหน้าแผนกวิสัญญีพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูล

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษา วิธีการตอบแบบสอบถามในวันประชุมประจำสัปดาห์ของห้องผ่าตัด และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในห้องผ่าตัด

2. ผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่แต่ละแผนกพร้อมพร้อมทั้งเบอร์โทรศัพท์ เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยมีปัญหาสงสัยสามารถสอบถามไปยังผู้วิจัยได้ ทั้งกำหนดเวลาในการเก็บข้อมูลเมื่อครบกำหนดเวลา 2 สัปดาห์ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. ทำการตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดที่สมบูรณ์และครบถ้วนดีแล้ว ไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Science / Personal Computer) ดังต่อไปนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการบรรยายลักษณะประชากร

2. สถิติเชิงอนุมาน คือ

2.1 Chi - square test ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างกับภาวะสุขภาพจิต

2.2 เปรียบเทียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสุขภาพจิต โดยใช้ t- test และ one - way ANOVA

2.3 ใช้สถิติการเปรียบเทียบเชิงซ้อน ด้วยวิธี LSD

2.4 ใช้สถิติ Pearson's product moment correlation coefficient เพื่อหาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ ปัจจัยทางจิตสังคมกับภาวะสุขภาพจิต

2.5 ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยนำปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตมาหาปัจจัยทำนาย